

незаконна порубка лісу, що використовують злочинці, дозволяє дати рекомендації, спрямовані на вдосконалення діяльності з розслідування та запобігання таких злочинів.

Список бібліографічних посилань

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 30.10.2017).
2. Салтевський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підручник. Київ : Кондор, 2005. 588 с.
3. Ермолович В. Ф. Криминалистическая характеристика преступлений : учеб. пособие. Мн. : Амалфея, 2001. 304 с.
4. Даньшин М. В. Класифікація способів приховування злочинів у криміналістиці : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2000. 18 с.
5. Матусовский Г. А. Экономические преступления: криминалистический анализ. Харьков : Юринком, 1999. 480 с.
6. Тищенко В. В. Корисливо-насильницькі злочини: криміналістичний аналіз : монографія. Одеса : Юрид. літ., 2002. 360 с.

Одержано 31.10.2017

УДК 347.73:343.8

Ірина Вікторівна ПИВОВАР,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри загально-правових дисциплін

Інституту кримінально-виконавчої служби

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА ПЕНСІЙНІ ВИПЛАТИ ОСОБАМИ, ЗАСУДЖЕНИМИ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ, В АВСТРАЛІЇ ТА УКРАЇНІ

Пенсійне законодавство закріплює право кожного громадянина України на пенсію за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених законодавством. Відповідно, Конституція України гарантує, що ніхто не може позбавлений цього права. Пенсійне забезпечення як необхідність матеріального забезпечення громадян, особливо в старості, існує не тільки в нашій країні, а й у зарубіжних країнах. Цікавим з практичної та наукової точок зору на це питання є досвід Австралії.

Згідно пенсійного законодавства Австралії право на пенсію мають громадяни країни і іммігранти з постійною візою, які пройшли ценз осілості: прожили на території країни не менше десяти років. Час проживання обчислюється сумарно, але один з періодів повинен бути не менше п'яти років. Пенсійний вік донедавна становив 65 років, незалежно від статі. З 1 липня 2017 року пенсійний вік збільшився

до 65 років і 6 місяців, крім того він буде збільшуватися на 6 місяців кожні 2 роки до 67 років на 1 липня 2023 року [1].

Австралійська пенсійна система в її нинішньому вигляді ґрунтується на розмежуванні державної та приватної пенсій.

Державна пенсія по старості (age pension) – це цілком традиційна перерозподільна пенсія, яка фінансується з державного бюджету. Вона виплачується будь-якому громадянину або постійному резиденту Австралії, який досяг 65-річного віку. Повний розмір державної пенсії по старості в даний час складає 797 \$ на 2 тижні на пенсіонера-одинака і 1203 \$ на сімейну пару [2]. Для отримання державної пенсії по старості трудовий стаж не обов'язковий. Мета державної пенсії – забезпечити будь-якому літньому австралійцю мінімально необхідний рівень життя. До пенсії додається чимало додаткових пільг, найважливіші з яких – повністю безкоштовне медичне обслуговування і субсидовані ліки. Крім того, власники пенсійних посвідчень мають право купувати квитки на громадський транспорт з великою знижкою, а раз на рік їм надається безкоштовний проїзд на міжміському транспорті в межах штату.

Розмір державної пенсії залежить від доходу і власності. Існує формула, за якою вираховується розмір пенсії: чим більше майна і доходів тим відповідно розмір державної пенсії зменшується. Якщо у пенсіонера виявиться власності більше ніж на визначену державою суму, то взагалі ніякої державної пенсії йому не передбачено.

Австралія належить до країн швидко старіючих, і до 2030 року 25% її населення будуть складати особи, яким буде за 65 років, тому пенсії та допомоги є найбільшою сферою державних витрат – їх частка складає близько третини федерального бюджету. З цих причин все більшого значення набуває діяльність приватних пенсійних фондів (superannuation funds). Уже кілька десятиліть всі працюючі австралійці в обов'язковому порядку здійснюють внески до таких фондів. Розмір обов'язкового внеску неодноразово збільшувався і в даний час складає 9 % заробітної плати до вирахування податків [3].

Аналіз пенсійного законодавства Австралії дозволяє виділити декілька відмінних від української рис австралійської пенсійної системи, а саме: 1) наявність пенсійного плану кожного громадянина Австралії або іммігранта, який претендує на пенсійне забезпечення в Австралії; 2) основна частина у виплачуваній пенсії – приватна, накопичена в недержавних пенсійних фондах, а не державна; 3) зменшені за розміром тарифи для роботодавців; 4) підвищений пенсійний вік; 5) відсутність поділу населення на категорії отримання державного пенсійного забезпечення; 6) наявність спеціальних тестів, за результатами яких буде виявлена необхідність пенсійних

виплат; 7) підвищена прибутковість пенсійних фондів; 8) джерелами пенсійних виплат державою є не страхові внески, а податки.

Щодо права на пенсійні виплати специфічним категоріям населення, зокрема особам, засудженим до позбавлення волі, то вони також мають право на отримання пенсій, але з деякими особливостями.

В Австралії особи, засуджені до позбавлення волі, мають право на загальних підставах на державне пенсійне забезпечення: за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника, в інших випадках, передбачених законодавством. Пенсійне забезпечення засуджених, в Австралії входить в загальну систему пенсійного забезпечення. Проте пенсія засудженої особи припиняється якщо її неможливо перенаправити на іншу правомочну особу. Такою особою може бути: 1) чоловік або дружина, 2) дитина засудженого, 3) третя особа, але лише за умови, що направлені кошти будуть використовуватись в інтересах дитини або партнера засудженого [4].

Ще однією особливістю є те, що засуджені особи не мають права використовувати кошти, які нараховує їм держава в той період, коли відбувають покарання, пов'язане з позбавленням волі. Ці кошти нараховуються їм на спеціально створену картку. Після закінчення відбування покарання в місцях позбавлення волі особи можуть отримати накопичені кошти в повному обсязі та використати на власний розсуд [4].

Щодо українських засуджених, то відповідно до Кримінально-виконавчого кодексу України засуджені мають право на загальних підставах на призначення та отримання пенсії за віком, по інвалідності, у зв'язку з втратою годувальника та в інших випадках, передбачених законодавством про пенсійне забезпечення. Виплата особам, засудженим до позбавлення волі, призначених пенсій здійснюється територіальними органами Пенсійного фонду України на рахунок установи за місцем відбування покарання (ч. 1 ст. 122) [5]. Однак, на відміну від Австралії, в Україні з пенсій засуджених до позбавлення волі відшкодовуються витрати на їх утримання в установах виконання покарань. При цьому не менш як п'ятдесят відсотків пенсії зараховується установою за місцем відбування покарання на особовий рахунок засудженого [5].

Отже, на підставі порівняльного аналізу пенсійного законодавства Австралії та України, яке регламентує право засуджених на отримання пенсійних виплат, ми дійшли таких основних висновків: 1) право на пенсію особам, що відбувають покарання, забезпечується в обох країнах. Проте в Австралії кожен засуджений отримує пенсійні виплати, в Україні – лише ті, хто має страховий (трудоий) стаж) – відповідного розміру, в іншому випадку ця особа претендує не на

пенсію, а на соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію; 2) пенсійні нарахування засудженим в Австралії накопичуються на особистому рахунку засудженого, коштами якого можуть під час відбування покарання особою скористатися правомочні на те особи. В Україні пенсійні кошти отримуються засудженим на загальних підставах у період відбування покарання з відрахування відповідного відсотка на користь держави.

На нашу думку, було б доцільним запозичити деякі аспекти пенсійного законодавства Австралії в Україні, а саме: пенсія засуджених до позбавлення волі повинна акумулюватися на особистому рахунку особи, що відбуває покарання, з метою створення накопичувальної систему нарахувань, кошти яких засуджені зможуть використати після звільнення з місць позбавлення волі.

Список бібліографічних посилань

1. Aged Care Act 1997 : 7 July 1997, No. 112 ; last change 22.06.2017. URL: <http://www.legislation.gov.au/Details/C2017C00041> (last accessed: 30.10.2017).
2. Australian Age Pension Eligibility Requirements. finder.com.au. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:7t90YxecLnkJ:https://www.finder.com.au/australian-age-pension-eligibility-requirements+&cd=9&hl=ru&ct=clnk&gl=ua> (last accessed: 30.10.2017).
3. Бобровникова М. Актуальные направления реформирования пенсионной системы в Австралии. *Сравнительное трудовое право*. 2012. Вып. 7. URL: https://www.hse.ru/data/2012/11/03/1249175249/Australia_7_2012_T1_B1.doc%2015.07.12.pdf (дата звернення: 30.10.2017).
4. Factsheet IS122 – Imprisonment / Department of Veteran Affairs. URL: <https://www.dva.gov.au/factsheet-is122-imprisonment> (last accessed: 30.10.2017).
5. Кримінально-виконавчий кодекс України : закон України від 11.07.2003 № 1129-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15> (дата звернення: 30.10.2017).

Одержано 31.10.2017

УДК 347.441.4(477)

Марина Геннадіївна ПОЛІЩУК,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін

Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПОНЯТТЯ СПАДКОВИХ ПРАВОВІДНОСИН: ХАРАКТЕРНІ РИСИ ТА ЕЛЕМЕНТНИЙ СКЛАД

Спадкові правовідносини належать до цивільно-правових відносин, тому їм притаманні всі характеристики цивільних правовідносин. Але, якщо розглядати спадкові правовідносини, як окрему групи